

JAMIYAT 5.0 KONSEPSIYASI

Rustamboyev Bobur Muzaffar o'g'li,

Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti To'rtkul Fakulteti talabasi

E-mail: b9088231@gmail.com

Abstract. Using the example of Japan's Society 5.0 project, the technological, economic and socio-anthropological aspects of the digital social order are analyzed. Along with technological advantages and economic benefits, it has been proven to pose a number of serious risks to society and people. The construction of Society 5.0 corresponds to the ideas of the transhumanistic evolution of humanity, which ultimately leads to the conclusion that the physical-vital basis of the existence of homo sapiens is replaced by a lifeless artificial substrate. This can only be avoided by building an anthropocentric type of civilization.

Keywords: Development, strategy, concept and innovative development, Society 5.0 concept, Autonomous transport, Smart production, Offline finance.

Annotatsiya. Yaponiyaning jamiyat 5.0 loyihasi misolidan foydalanib, raqamli ijtimoiy tartibning texnologik, iqtisodiy va ijtimoiy-antropologik jihatlari tahlil qilinadi. Bu texnologik afzalliklar va iqtisodiy manfaatlar bilan bir qatorda jamiyat va odamlar uchun bir qator jiddiy xavflarni keltirib chiqarishi isbotlangan. Jamiyat 5.0 qurilishi insoniyatning transgumanistik evolyutsiyasi g'oyalariga mos keladi, bu oxir-oqibatda homo sapiens mavjudligining jismoniy-hayotiy asosini jonsiz sun'iy substrat bilan almashtirishga qaratilgan degan xulosaga keldi. Bunga faqat antropotsentrik tipdagi tsivilizatsiyani qurish orqali yo'l qo'yimaslik mumkin.

Kalit so'zlar: Rivojlanish, strategiya, konsepsiya va innovatsion rivojlanish, Jamiyat 5.0 konsepsiyasi, Avtonom transport, Aqlli ishlab chiqarish, Oflayn moliya.

Kirish. 2016-yilda Yaponiya hukumati 5.0 jamiyatini qurish strategiyasini qabul qildi, uning asoslari Yaponiyaning Kaidanren yirik biznes federatsiyasi tashabbusi va faol ishtirokida ishlab chiqilgan. Jamiyat ostida 5.0. oldingi to'rt tip - ovchilar va terimchilar jamiyati (1,0), qishloq xo'jaligi (2,0), sanoat (3,0) va axborot (4,0) jamiyatlari o'rnini bosadigan yangi tarixiy ijtimoiy tashkilot turini nazarda tutadi. Society 5.0 aks holda "super aqlli jamiyat" deb ataladi.

Jamiyat 5.0 ning mohiyati jismoniy va kibernetik makonlarni birlashtirish orqali alohida shaxsning emas, balki butun jamiyatning resurslarini birlashtirishdir. Jamiyat 4.0 kontsepsiyasidan farqli o'laroq, birlikni raqamlashtirishga qaratilgan - biz

alohida shaxs, bitta operatsiya yoki individuallashtirilgan ishlab chiqarish tartibi haqida gapiramizmi - jamiyat 5.0 loyihasi jamiyatni to'liq raqamlashtirishni o'z ichiga oladi. uning barcha tabiiy, texnologik va inson resurslaridan maksimal darajada foydalanish. Bunday jamiyatda odamlar va robotlar (yoki sun'iy intellekt) birgalikda mavjud bo'lib, foydalanuvchilarning ehtiyojlarini qondiradigan nozik tabaqalashtirilgan va moslashtirilgan xizmatlarni taqdim etish orqali hayot sifatini yaxshilash uchun ishlaydi. Jamiyat 5.0 ning afzalliklari uyushgan iqtisodiyotni yaratish imkoniyati bilan bog'liq bo'lib, u haddan tashqari ishlab chiqarish inqirozlarini bartaraf etish, kiber tuzilmalarning atrofimizdagi inson dunyosiga chuqur va yuqori texnologiyali kirib borishi orqali iqtisodiy o'sishni ijtimoiy muammolarni hal qilish bilan tizimli ravishda muvozanatlash imkonini beradi.

Asosiy qism. Rivojlanish – olamdagi ob'ektlardagi yangi shakllarni vujudga kelishini, ilgarilanma harakatni, oddiydan murakkablikka o'tishni ifodalovchi falsafiy kategoriya. Rivojlanish tushunchasi tabiatshunoslik fanlarining, xususan, biologiya, geologiyaning, keyinroq, kosmologiyaning vujudga kelishi munosabati bilan shakllandi va falsafiy tafakkurga kirib keldi. Rivojlanish eng avvalo o'zgarish bilan bog'liq, biroq har qanday o'zgarishni ham Rivojlanish deb bo'lmaydi, faqat eskidan keyin yangi sifatning yuzaga kelishi bilan bog'liq o'zgarishgina rivojlanish bo'lishi mumkin. Rivojlanish olamning umumiy tavsifi emas, balki olamdagi moddiy va ma'naviy sistemalarning xususiyatidir. Chunki rivojlani.ning muhim tomoni shundaki, u zamon b-n bog'liq. Zero, har qanday rivojlanish ma'lum vaqt davomida sodir bo'ladi. Rivojlanish bir xillikdan ko'p xillikka, oddiydan murakkabga qarab boruvchi jarayondir. rivojlanishning uch asosiy xususiyati mavjud: 1) rivojlanish orqaga qaytmaydi; 2) rivojlanish faqat kelajakka yo'nalgandir; 3) rivojlanish zaruriylik bilan bog'liq. Ushbu uch xususiyat mavjud bo'lganidagina o'zgarish rivojlanish darajasiga ko'tariladi.

Rivojlanish jarayonida sistemadagi o'zgarishlarning bunday xususiyatlardan kelib chiqib rivojlanishga quyidagicha ta'rif berish mumkin: Rivojlanish sistemaning shunday yaxlit, kompleks, yo'nalishga ega bo'lgan, orqaga qaytmaydigan fazo-vaqt strukturasi o'zgarishiki, uning natijasida sistema bir miqdoriy va sifatiy holatdan boshqa miqdoriy va sifatiy holatga o'tadi.

Strategiya bu – biror tashkilotning sifat jihatdan yangi yo'nalishdagi harakatlari dasturi bo'lib, bu bir-biriga bog'liq sohalar tizimini ichki o'zaro aloqasini va tashkilotning atrof-muhit bilan uyg'unligini ta'minlovchi maqsadlardir.

Umumxalq muhokamasidan so'ng besh yilga mo'ljallangan O'zbekistonni rivojlantirish strategiyasi qabul qilindi. Bu strategiyani ishlab chiqishda biz

o'zimizga chetdan nazar tashlab, salohiyat va imkoniyatimizni xolis baholash bilan birga, xato va kamchiliklarimizni ham atroflicha tanqidiy tahlil qildik.

- Strategiya yunon tilidan olingan bo'lib qo'mondonlik sa'nati deb tarjima qilinadi. U dastlab harbiy tushuncha sifatida ishlatilgan, keyinchalik boshqa sohalarni ham boshqarishda uzoq muddatga mo'ljallangan reja, asosiy maqsad va unga olib boradigan dastur ma'nolarida ishlatilib kelingan. Shuning uchun uzoqni ko'zlab rejalar tuzuvchi va uni mohirona amalga oshiruvchi siyosatchilar strateg deb ataladi. Strategiya – bu yangilanish jarayonlarining haqiqiy harakatlar dasturidir. Bu hujjat hozirgi vaqtda hayotga izchil joriy etilmoqda. Strategiya (yunon. Strategia <stratos harbiy + ago boshqarman) o'zbek tilida tarjimasi «generallik san'ati» va «harbiylarni jangga olib kirish san'ati yoki shu to'g'risida fan».

Vujudga kelgan strategiyalarni turlari va ularga yondashuvlar quyidagilardir.

A. Chandler, 1962 g. Strategiya tashkilotni uzoq muddatga mo'ljallangan maqsadlari, harkat rejalar va muhim rusurslarni joylashtirishdir.

Garvardskaya biznes maktabi, 1965 g. Strategiya tashkilotning mavjud raqobatbardoshlik maqsadlari sifatida.

M. Porter, 1980-1985 gg. Strategiya tashqi tahdiddan himoyalash va imkoniyatlarni qo'lga kirish, ichki barqarorlik va beqarorlikning mo'ljali sifatida

I.Ansoff, 1965g.; D.Steyner, 1977 g.
P.Loranj, 1977 g. Strategiya korporativ, ishbilaramonlik va funksional maqsadlar uchun o'rnatilgan usullar yig'indisi.

A.Tompson, 1995 g. Strategiya harkatni turlari, maqsadlarga itilishlar, yondashuvlar va harkat ko'rsatgichlari

Strategiyani amal qilish sohasiga, amal qilishiga ko'ra bir qator turlarini ko'rsatish mumkin.

Tashkilotning uzoq muddatli harakatini modeli, qo'yilgan maqsadlarga etishish usuli

Boshqarish san'ati va ish jarayonini umumiy rejasi

Provard maqsadning mohiyati

Jamiyat sohasini bir butunligi ta'minlaydigan usul

Uzoq muddatli rejalar yig'indisi

Asosan raqobatdoshlikni oshirishning konsepsiyasi

Hayot sur'atlarini o'sishi

Harakatlar strategiyasi bo'yicha taniqli tadqiqotchi G.Minsberg strategiyani beshta tushunchada izohlaydi

REJA. Kelajakdagi bunyodkorlik rejalar, oldindan aniqlangan harakatlar

EPCHIL HARKAT. Ayyorlik, hiylakorlik, raqobatchilik kurashida sherigini yonlg'on bilan chuv tushirish

PATTERN (xulq tamoyili, harkatni barqaror tuzilishi) oldindan ko'ra olish qobiliyati, qiyinchilikka chidamli iroda, xulqiy izchillik

POZISIYA. Tashkilotni tashqi muhit bilan o'zaro aloqasi. Kuchni ifodalanishi yoki tashkilo va tashqi muhit o'rtasida vositachi ISTIQBOL, KELAJAK. Strategiya bu abstraksiya, qiziqishlar bildirgan tomonlarning aqliy birligi.

Innovatsion konsepsiya tushunchasi - lot. conceptio-idrok qilish, idrok, o'zlashtirish; u yoki bu hodisalarga nisbatan qarashlar tizimi; qandaydir hodisalarni ko'rib chiqish, nimanidir anglash usuli. Konsepsiya bu - nazariy model. Innovasiya tushunchasi. Xo'sh, innovasiya nima, uning ma'no-mazmuni nimalardan iborat, – degan savol tug'iladi. Bu savolga «O'zbek tilining izohli lug'ati»da: «Innovasiya [inglizcha innovation – kiritilgan yangilik, ixtiro] – bu: birinchidan, texnika va texnologiyalarning yangi turlari (avlodlari)ni joriy etish maqsadida iqtisodiyotga sarflangan mablag'lar; ikkinchidan, ilg'or texnika va texnologiya, boshqarish va boshqa sohalardagi yangiliklar va ularning turli sohalarda qo'llanishi; uchinchidan, muayyan tilda, asosan uning morfologiya sohasida eng so'nggi davrlarda paydo bo'lgan yangi hodisalar (til birliklari)», – degan ma'nolarni anglatadi deb javob berilgan.

Yuqorida bayon qilingan fikrlarni umumlashtirgan holda innovasiya tushunchasiga quyidagicha falsafiy ta'rif berish mumkin. Innovasiya deb ko'p qirrali jamiyat hayotining u yoki bu sohasini rivojlantirish uchun ishlab chiqilgan ilg'or g'oyalar, ular asosida yaratilgan ilmiy-amaliy ishlanmalarni ilm-fanlarning so'ngi yutug'i, texnika va texnologiyalarning yangi ixtirosi sifatida mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy-huquqiy, ma'naviy-madaniy hayotida qo'llanilishiga aytiladi. Innovasiya – bu jamiyat hayot faoliyati sohaslariga yangilik kiritish, ya'ni kiritilgan yangilik, ixtiro ma'nosini anglatgan holda: birinchidan, tizimli, yaxlit va davomli bo'ladi; ikkinchidan, ma'lum amaliyotda yangi faoliyat tizimini loyihalaydi; uchinchidan, insonning faoliyati to'la yangilanadi; to'rtinchidan, moddiy va ma'naviy ta'minotda yangi texnologiyalar yaratiladi; beshinchidan, moddiy va ma'naviy ishlab chiqarishda yangi sifat natijalariga erishiladi; oltinchidan, mehnat faoliyatidagi amaliyot jarayolarining o'zi ham yangilana boradi. Innovasiyaning mamlakatimiz hayotining barcha sohaslarini takamillashtirish va rivojlantirish, milliy taraqqiyotimizni yangi bosqichga ko'tarishdagi o'rni haqida davlatimiz rahbari SH.M.Mirziyoev: Innovasiya – bu kelajak degani. Biz buyuk kelajagimizni barpo etishni bugundan boshlaydigan bo'lsak, uni aynan innovation g'oyalar, innovation

yondashuv asosida boshlashimiz kerak. SHuning uchun biz Innovasion rivojlanish vazirligini tashkil etdik va uning oldiga aniq vazifalarni qo'ydik. Bu vazirlik nafaqat iqtisodiyot ohasida, balki butun jamiyat hayotida eng muhim loyihalarni amalga oshirishda o'ziga xos lokomotiv rolini bajaradi, deb ishonamiz,—degan edi.

- Kiberfazo va jismoniy makon o'rtasidagi yaqinlashuvning yuqori darajasi.
- Mintaqasi, yoshi, jinsi, tili yoki boshqa cheklovlardan qat'i nazar, aholining joriy va potensial ehtiyojlarini qondira oladigan tovarlar va xizmatlar ko'rsatish.
- Barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash va ijtimoiy muammolarni hal qilish.
- Yangi jamiyatning asosiy maqsadi inson hayotini imkon qadar qulay, sifatli va xavfsiz qilishdir

Jamiyat 4.0	Jamiyat 5.0
kompyuterning ixtiro qilinishi Axborotlashtirish jarayonining boshlanishi	Buyumlar interneti va AIning paydo bo'lishi va rivojlanishi Biotexnologiyadagi taraqqiyot Axborotlashtirish jarayonining boshlanishi
Shaxsiy optimallashtirish (AKTdan foydalanish orqali)	Kibermakon va jismoniy makon integratsiyasi orqali jamiyatni optimallashtirish
Tabiiy resurslardan samarali foydalanish	Yangi resurslardan foydalanish (ma'lumotlar)
Individual muammolarga yechim topish Ayrim tarmoqlar samaradorligini oshirish	Murakkab ijtimoiy muammolarni hal qilish Jamiyat farovonligini ta'minlash

Avtomatlashtirilgan boshqaruv g'oyasi shundan iboratki, raqamli texnologiya tufayli avtomobil o'zini o'zi boshqaradi. Uchuvchisiz transport vositalarini yaratish ishlari allaqachon boshlab yuborilgan. 2015-yilda Britaniyaning Delphi Automotive kompaniyasiga tegishli uchuvchisiz avtomobili San-Fransiskodan Nyu-Yorkgacha bo'lgan masofani 9 kunda muvaffaqiyatli bosib o'tdi.

2016-yilda Moskvadagi Koltsevaya metro liniyasida avtopilotdagi birinchi poyezd harakatlana boshladi. 2017-yilning kuzida 45-Tokio avtosalonida Mitsubishi

Electric avtomobilning o'z sensorlari va tarmoq ma'lumotlaridan olingan axborotlarga asoslangan avtonom haydash texnologiyasidagi kompaniya yutuqlarini namoyish etgan XAUTO avtomobilini taqdim etdi.

Xususiyl sensorga asoslangan boshqaruv texnologiyasining mohiyati tashqi muhitni keng burchakli old millimetrli to'liqinli radar, old kuzatuv kamerasi va orqa yon radar yordamida kuzatishdan iborat.

Shuningdek, u Kvazi-Zenit sun'iy yo'ldosh tizimi (QZSS) tomonidan uzatiladigan yuqori aniqlikka ega 3D xaritalar va CLAS (santimetrli darajadagi differentsial tuzatish tizimi) signallaridan foydalanadi. Shunday qilib, bu sensorlardan olingan ma'lumotlar tarmoq ma'lumotlari bilan birgalikda qayta ishlanadi, bu esa avtonom boshqaruvni xavfsizroq va qulayroq qiladi.

"Aqlli ishlab chiqarish" — ishlab chiqarishning barcha bosqichlarida tarmoqli axborot texnologiyalari va kiber-fizik tizimlardan kompleks intensiv foydalanish¹. Bunday ishlab chiqarish yaxshi mehnat sharoitlariga erishish, unumdorlikni oshirish, xarajatlarni kamaytirish va natijada mahsulotning raqobatbardoshligini oshirish imkonini yaratadi.

Shu turdagi texnologiyalardan foydalanishga misol qilib ultratovush yordamida tortlarni aniq kesishga qodir bo'lgan Newtech kompaniyasining RF13 robotini keltirish mumkin.

Ilg'or texnologiyalardan foydalanishga tizimli yondashishning yana bir misoli 2003-yilda Mitsubishi Electric tomonidan ishlab chiqilgan e-F@ctory platformasidir. Rossiyada bu loyiha 2007-yilda taqdim etilgan. Platforma sensorlar yordamida ishlab chiqarishning barcha bosqichlarida axborot oqimlarini to'plash imkonini beradi. Yig'ilgan ma'lumotlar miqdori Edge Computing^[en] texnologiyasi yordamida tahlil qilinadi. Butun tahlil ichidan faqat keyingi boshqaruv qarorini qabul qilish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlar ERP tizimiga uzatiladi.

Oflayn moliyalashtirishga misol sifatida Google Pay va Apple Pay kabi tizimlarni keltirish mumkin. Ular sizga savdo nuqtalarida kontaktsiz to'lovlarni amalga ma'lumotlari oshirish imkonini beradi. Karta egasining tokenizatsiya texnologiyasidan foydalangan holda shifrlangan bo'ladi.

Kelgusida yoqilg'i quyish shoxobchalarida to'lov jarayonini soddalashtirish maqsadida avtomobillarda kontaktsiz to'lov tizimini joriy etish rejalashtirilgan. Avtomobil egasining bank hisobidagi ma'lumotlar yoqilg'i quyish shoxobchalarida o'rnatilgan sensorli datchiklar yordamida o'qiladi.

"Jamiyat 5.0" strategiyasi quyosh kabi qayta tiklanadigan manbalardan energiya to'playdigan qurilmalarni yaratishni ham o'z ichiga oladi.

Yangi jamiyatga o'tish uchun bir qator muammolarni bartaraf etish kerak. Yaponiyaning „Jamiyat 5.0“ strategiyasida bu muammolar „devorlar“ deb nomlanadi.

Vazirlik va idoralar devoire. Davlatning jamiyat hayotida faol ishtirok etishi va strategiyani amalga oshirish, byurokratiya darajasini pasaytirish. Aniq milliy strategiya va yangi hokimiyatlar tashkil etilgunga qadar davlat tomonidan tashabbuslarni qo'llab-quvvatlash zarur.

Qonunchilik tizimi devoire. Amaldagi qonunchilik taraqqiyotga to'sqinlik qilishi mumkin. Masalan, Uber yoki Airbnb misolida olib qaraganda texnologiya, bir tomondan, odamlarga to'g'ridan-to'g'ri pul ishlash imkoniyatini beradi. Boshqa tomondan esa qonun ularga buni taqiqlashi mumkin.

Texnologiya devoire. Bilimlar bazasini shakllantirish zarur, buning natijasida yangi raqamli texnologiyalardan foydalanish keng aholi uchun ochiq bo'ladi. Inson resurslari devoire. Aholi bilim, ko'nikma va malaka jihatidan hayotning turli sohalarida raqamli texnologiyalardan samarali foydalanishga tayyor bo'lishi kerak.

Bu muammoni hal qilish uchun ta'limni isloh qilish va axborot savodxonligini oshirish zarur. Ijtimoiy qabul devoire. Yangi tip konsepsiyasiga o'tish uchun jamoatchilik ongini o'zgartirish zarur. Aholi ushbu konsepsiyani qabul qilishi va uning amalga oshirilishini qo'llab-quvvatlashi kerak.

Barqaror rivojlanish maqsadlari yoki Sustainable Development Goals (SDG) — xalqaro hamkorlik maqsadlari to'plami. Ushbu loyiha, shuningdek, „Dunyomizni o'zgartirish: Barqaror rivojlanish uchun 2030 kun tartibi“ deb nomlanadi. Bu cheklangan resurslar va ekologik toza — tabiat, energiya va moddiy tejamkor texnologiyalardan optimal foydalanishga, ijtimoiy va madaniy tizimlarning barqarorligini saqlashga, biologik va jismoniy tabiiy tizimlarning yaxlitligini ta'minlashga qaratilgan chora-tadbirlarni amalga oshirishni nazarda tutadi.

„Jamiyat 5.0“ strategiyasining qoidalari va g'oyalari SDGga erishish uchun yangi imkoniyatlar ochadi.

Ular orasida:

- suv sifati, o'rmonlar, tuproq degradatsiyasi, biologik xilma-xillikni kuzatish va nazorat qilish uchun masofadan zondlash va okeanografik ma'lumotlardan foydalanish va boshqalar;
- iqlim o'zgarishini boshqarish uchun yuqori samarali hisoblash (HPC) usullaridan foydalanish;
- qulaylik, xavfsizlik va iqtisodiy samaradorlik mos keladigan „aqlli shaharlar“ni yaratish;

- global innovatsion ekotizimlarni yaratish;
- aqlli qishloq xo‘jaligi orqali oziq-ovqat ishlab chiqarish, aqlli oziq-ovqat texnologiyalari orqali takomillashtirilgan dietalar;
- yuqumli kasalliklarning oldini olish tizimini ishlab chiqish;
- zamonaviy elektron ta’lim texnologiyalaridan foydalangan holda ta’lim berish;

ayollarning imkoniyatlarini kengaytirish, shu jumladan, axborot texnologiyalari sohasida ta’lim olish va biznes yuritish sohalarida.

Jamiyat 5.0 (inglizcha Society 5.0 yoki Super Smart Society) — hayotning barcha jabhalarida raqamli texnologiyalardan foydalanishga asoslangan jamiyatni rivojlantirishning ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy strategiyasi.

Bunday jamiyat g‘oyasi Yaponiyaning inson kapitalini rivojlantirish milliy strategiyasining bir qismidir. Jamiyat 5.0 strategiyasi Yaponiyaning yaqin kelajakdagi texnologik rivojlanishini bashorat qilishning yangi yondashuvidir. Yaponiya innovatsion rivojlanish prognozlarining birinchi tahlili (2000-yilgacha bo‘lgan davrda) 1971-yilda nashr etilgan. Gorizonti 2050-yilgacha kengaytirilgan joriy 10-prognoz esa 2015-yil mart oyida taqdim etilgan.

„Jamiyat 5.0“ konsepsiyasining yaratilishi Yaponiyaning uzoq muddatli rivojlanish, jahon iqtisodiyotida yetakchi mavqeini saqlab qolish yoki egallash yuzasidan o‘z tashabbuslarini ilgari surish bo‘yicha boshqa davlatlarning strategiyalariga javobi bo‘ldi. Masalan, Germaniyaning High-Tech Strategy 2025 strategiyasi mohiyati eng yangi texnologiyalardan, jumladan, ishlab chiqarish sanoatida IoTdan foydalanishdan iborat; AQSH sanoat Interneti strategiyasi esa axborot jarayonlarini ishlab chiqarish bilan birlashtirgan keng qamrovli yechimni yaratishni o‘z ichiga oladi.

"Jamiyat 5.0" strategiyasi Yaponiya hukumati tomonidan 2016-yilda mamlakatdagi yirik biznes federatsiyasi Keidanrenning faol ishtirokida qabul qilingan^[5]. Keidanren strategiyani ishlab chiqarib, „Jamiyat 5.0“ yangi ijtimoiy ishlab chiqarish usulini anglatadi, deb hisoblashini qayt etadi:

- ovchilar va terimchilar jamiyati;
- qishloq xo‘jaligi jamiyati;
- sanoat jamiyati;
- axborotga yo‘naltirilgan jamiyat;

„Jamiyat 5.0“ strategiyasining paydo bo‘lishi Yaponiya, jahon iqtisodiyoti va umuman jamiyatning barqaror rivojlanishini cheklovchi masalalarni hal qilish bilan bog‘liq: mehnatga layoqatli aholi sonining kamayishi, jamiyatning qarishi, ijtimoiy

rivojlanish ko'rsatkichlarining tushishi, global raqobatbardoshlik darajasining pasayishi, eskirgan infratuzilma, tabiiy ofatlar, terrorizm, ekologik muammolar, tabiiy resurslarning yetishmasligi, xotin-qizlarning jamiyat hayotidagi faol ishtirokining yetarli emasligi shular jumlasidandir

Barqaror iqtisodiy rivojlanish va ijtimoiy muammolarni hal qilish kabi ikki turlicha maqsadga bir vaqtning o'zida erishish hozirgi ijtimoiy tizimda qiyin bo'lib qolyapti. Biroq, Yaponiya hukumatiga ko'ra, buyumlar interneti (IoT), robototexnika, sun'iy intellekt va "katta ma'lumotlar" (big data) kabi yangi texnologiyalarning rivojlanishi jamiyat hayoti rivojiga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin. „Jamiyat 5.0“da ushbu texnologiyalar barcha sohalarda: ijtimoiy va iqtisodiy jabhalarda o'zgarishlarni amalga oshirish uchun birlashtirilgan. Kompyuterlashtirish asosan ishlab chiqarish va biznes bilan bog'liq hisoblangan to'rtinchi sanoat inqilobidan keyingi bosqich sifatida „Jamiyat 5.0“ konsepsiyasi raqamli texnologiyalardan jamiyatning barcha sohalarida chuqurroq va kengroq foydalanishni taklif qiladi.

Strategiyaning asosiy g'oyasi raqamli muhit va jismoniy makonni integratsiyalash orqali ijtimoiy muammolarni hal qilish, buning natijasida inson hayoti sifatini yaxshilashdir. Bunday jamiyatdagi innovatsiyalar qulay va xavfsiz bo'lib, ular odamlarning hayotini osonlashtiradi va maroqli qiladi. „Jamiyat 5.0“ strategiyasi mohiyatiga ko'ra, ilg'or texnologiyalar hayotning barcha jabhalariga kirib borgan holda biznesning yangi shakllari va turlarining paydo bo'lishiga, bu esa butun mamlakat iqtisodiyotining o'sishi va sifat ko'rsatkichlarining ortishi, har bir insonning individual hayot sifatlarining yaxshilanishga olib kelishi kerak.

„Jamiyat 5.0“ quyidagi dasturlarni amalga oshirish orqali mamlakat o'sishi, Yaponiya iqtisodiyoti va umuman jamiyatning o'zaro bog'langan va muvofiqlashtirilgan uyg'un rivojlanishining yangi modeliga aylanishi kutilmoqda:

- to'rtinchi sanoat inqilobi orqali amalga oshiriladigan sanoatning sifatli rivojlanishi;
- tug'ilishning pasayishi, aholining qarishi, jamiyatda samarali ishtirok etish uchun faol uzoq umr ko'rish kabi ijtimoiy va tegishli muammolarni hal qilish;
- zarur inson ishtirokini qisqartirgan holda qishloq xo'jaligini rivojlantirish, organik dehqonchilik va chorvachilikni avtomatlashtirishni rivojlantirish;
- energiyani oqilona rivojlantirish;
- ekologik muammolar bilan bog'liq masalalarni hal qilish;

Xulosa. Xulosa o'rnida aytish mumkinki, jamiyat 5.0 g'oyasini amalga oshirish uchun Keidanren davlat, mahalliy hukumatlar, universitetlar, ilmiy-tadqiqot institutlari va venchur kapital firmalarini o'z ichiga olgan keng doiradagi hamkorlar bilan ishlab kelmoqda. Bunday hamkorlikdan ko'zlangan asosiy maqsad hozirgi iqtisodiy, ijtimoiy va siyosiy vaziyat bo'yicha tadqiqotlarni amalga oshirish va keyinchalik o'zgarishlarning aniq dasturini yaratish va ro'yobga chiqarish, shuningdek, sarmoyalarni jalb etishdan iborat.

1. Kelajakdagi yangi ijtimoiy muammolarni bashorat qilish.
2. Raqamli ishlab chiqarish va prognozlash usullari orqali sanoatning raqobatbardoshligini oshirish va odamlar hayotini yaxshilash.
3. Ham davlat va xususiy sektor, ham xususiy kompaniyalar o'rtasida uzoq muddatli hamkorlikni ta'minlash.
4. Mamlakat va jamiyatning ijtimoiy tuzilishini yaxshilash uchun kompaniyalar va davlat sektorining tadqiqotlari va ishlanmalari qoliplaridan tashqariga chiqish.
5. Jamiyat 5.0ning rivojlanish yo'nalishi va infratuzilmasi uchun asos yaratish.
6. Mamlakat va jamiyat uchun muhim bo'lgan quyidagi toifalarni diqqat markazida bo'lgan sohalar sifatida tanlash: shahar va qishloq joylari, tovarlar va xizmatlar, infratuzilma va kibermakon.

Axborot jamiyati ilgari tarmoq orqali ma'lumot to'plashni va shaxs tomonidan to'plangan ma'lumotlarni keyingi tahlil qilish jarayonini amarga oshirishni o'z zimmasiga olgan. Biroq Society 5.0 da odamlar, narsalar va tizimlar kiberfazoda o'zaro bog'langan va sun'iy intellekt yordamida olingan natijalar insonning imkoniyatlaridan oshib, jismoniy makonga „qaytadi“. Jamiyat 5.0 mintaqaviy, yosh, jins va til to'siqlarini bartaraf etishga qaratilgan. Eng muhim maqsadlardan biri ijtimoiy muammolarni hal qilish bilan parallell ravishda yuzaga keladigan iqtisodiy rivojlanishdir¹. Ayni paytda rivojlanish strategiyasi 2030-yilgacha mo'ljallangan.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. Sh.M. Mirziyoyev. Toshkent "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 488 bet
2. O'zbekiston Respublikasining 2016 yilgi asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlari prognozi va davlat budjeti parametrlari to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori. PQ-1449-son 24. 12. 2010.

3. “O‘zbekiston Respublikasining 2015 yilgi asosiy makroiqtisodiy ko‘rsatkichlari prognozi va davlat budjeti parametrlari to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori. PQ-1675-son 30. 12. 2011.
4. “O‘zbekiston Respublikasining 2017 yilgi asosiy makroiqtisodiy ko‘rsatkichlari prognozi va davlat budjeti parametrlari to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori. PQ-1887-son 25. 12. 2012.
5. O‘zbekiston iqtisodiy islohotlarni chuqurlashrish yo‘lida T. , «O‘zbekiston», 2005- y
6. O. G‘aybullayev. U,O‘raqov “Ozbekiston Respublikasida budjet tizimi va jarayoni”. Toshkent -2015
7. Vahobov A. , T. Malikov “Moliya: umumnazariy masalalar” o‘quv qo‘llanma Toshkent, “IQTISOD-MOLIYA”, 2016 y
8. <http://chamber.uz/uzk/page/4771>
9. uza.uz
10. <http://kun.uz/uz/news/2017/03/14/iktisodiet-vazirligi-maallijlastiris-dasturi-bujica-122-turdagi-masulot-uzlastirisga-taklif-etilgan>
11. <https://mineconomy.uz/uz/node/1547>
12. www.stat.uz
13. https://uz.wikipedia.org/wiki/Bosh_Sahifa